

KÄSITYÖN TEKNIIKAT POSTITAITEESSA

Esittely

KÄSITYÖT OVAT SUOSITTU HARRASTUS, JA AINAKIN TERMINÄ KAIKKIEN TUNTEMA. Postitaidetta sen sijaan ei ole niin helppo selittää tai löytää sille määritelmää. Tiedämme, että Fluxus-liikkeeseen yhdistettävissä oleva taiteilija Ray Johnson perusti "New York Correspondence School of Artin" vuonna 1962 ja hänet nähdään siten 1960- ja 1970-luvuilla kehittyneen postitaideliikkeen perustajana. Sen tavoitteena oli luoda mahdollisuus taiteen, ajatusten ja tiedon suoralle vaihdolle eri maiden taiteilijoiden kesken ilman taidekauppiaiden tai gallerioiden puuttumista asiaan. Käsityötä voidaan jossain mielessä pitää myös kotikutoisena, marginaalisena tai ulkopuolisena taiteen lajina, joka haluaa pitää etäisyyttä muodollisesta taidekentästä. Postitaide on vaikeasti määriteltävä taiteen muoto, luonteeltaan monimuotoisempi kuin esimerkiksi maalaustaide. Kun maalaus sisältää maalia ja tukipintaa, postitaide ja käsityöt voivat esiintyä minkä muotoisina ja mistä materiaalista tahansa tehtynä.

Käsityöt ovat juurtuneet syväälle kaikkiin maailman kulttuureihin, ja käsityömäisesti tehdyt esineet ovat saaneet vaikutteita rajojen yli. Postitaiteen kenttä on ollut monikulttuurisuutta ja verkottumisen tärkeyttä korostava yhteisö. Postitaide on avoin, demokraattinen taidemuoto, jossa on samaan aikaan olemassa useita erilaisia käsityksiä taiteesta ja tekijöillä eri identiteettejä. Postitaiteilijat taistelevat usein sosiaalisen oikeudenmukaisuuden puolesta ja luovat kulttuurista monimuotoisuutta kunnioittavia projekteja. Postitaiteilijat korostavat tasavertaisuutta ja rakentavat vuorovaikutusta eri sukupuolten, etnisten alkuperien ja sosiaaliryhmien välille; kaikki olennaisia tavoitteita tällä myrskyisellä aikakaudella jossa elämme. Postitaide on usein julkisuudessa näkymätöntä toimintaa, joka ei tavoittele voittoa yleisöltä. Postitaiteessa on kuitenkin hellittämätöntä, luovaa etsintää, joka on kestänyt yli viisikymmentä vuotta; suvaitsevaisuuden, vastavuoroisuuden ja sensuroimattoman luovan kulttuurisen vaihdon janoa ympäri maailmaa.

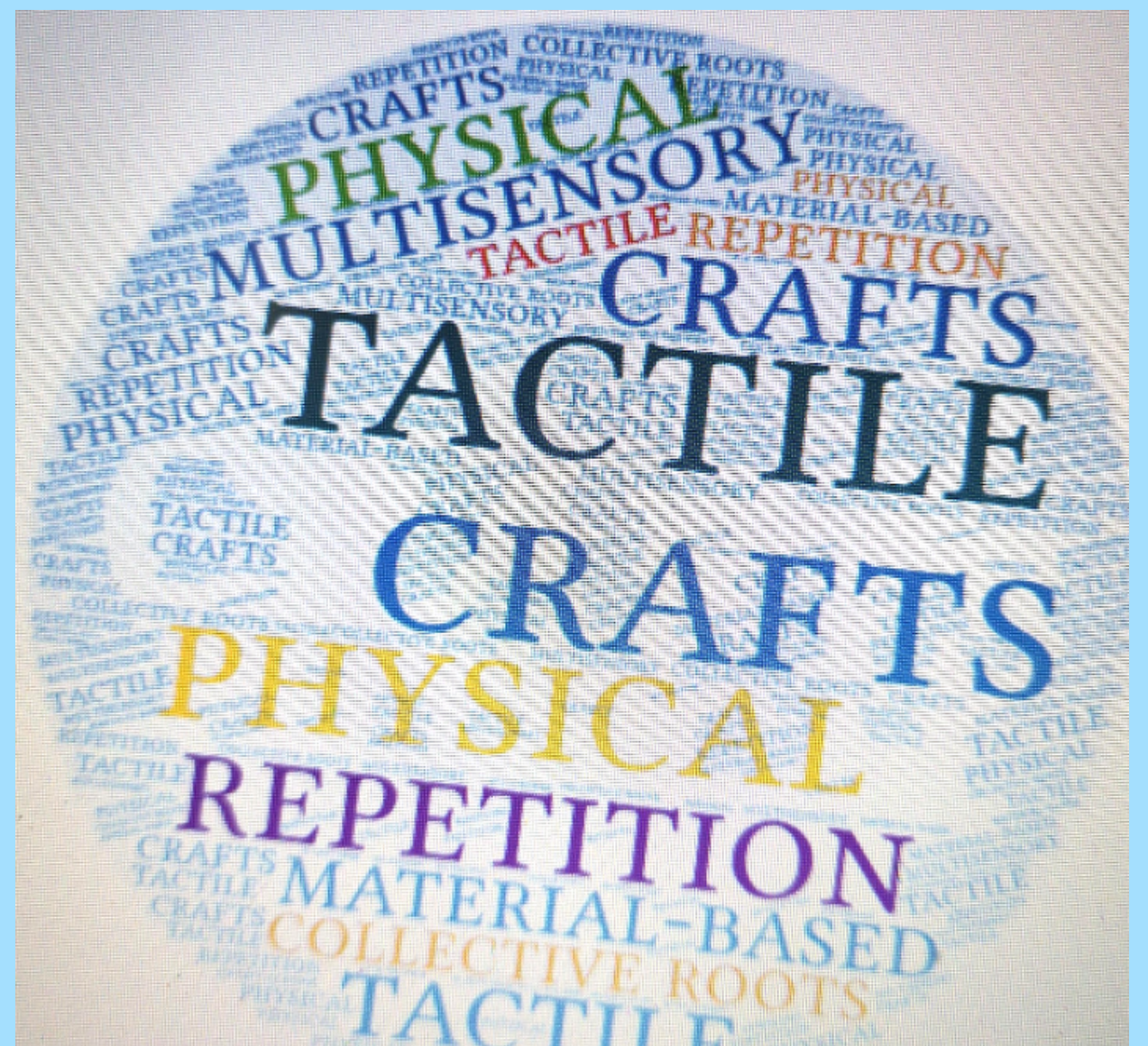
Yksi esimerkki varhaisesta postitaiteesta ja käsityön käytöstä taiteen mediana on John Heartfieldin satiiriseen ironiseen valokuvamontaasiin "German Natural History" perustuvassa teoksessa. 'Metamorphoses' (1934), on yksityiskohta "pääkallokiittäjästä": (https://www.academia.edu/51001373/Cipo_vehicles_mail_art_stencil_embroideries)

ARTESAANITEKNIIKAT OVAT TUNNUSOMAISESTI KÄSINVALMISTUSTEKNIIKOITA

Niihin kuuluu käden ja aivojen koordinaatio, aistit, fyysinen aktiivisuus, materiaalien ja työkalujen taitava käyttö sekä ennakkosuunnittelu. Käsinteollinen työnkulku sisältää tuntoaistiin liittyviä, fyysisiä, kognitiivisia ja emotionaalisia näkökohtia, joita työnkulun toisteinen luonne korostaa. Luonnollisten ja/tai elävien materiaalien käyttöön perustuvat moniaistiset kokemukset herättävät muistoja, ajatuksia ja keskustelua, jotka voivat avata uusia tapoja ja tarpeita kommunikoida. Mikäli tekijöillä/osallistujilla on mahdollisuus kävellä luonnossa, teoksen valmistelu voi olla hyvinkin virkistävää; metsästä ja niityiltä kerättävät lehdet, oksat, kukat, kävyt jne. voi tunnustella ja aistia. Keräily yhdistää ihmiset historiaan, koska olemme enemmän tai vähemmän kaikki lähtöisin maanviljelytaustasta, jossa keskeistä oli yhteinen työnteko ja läheinen yhteys luontoon.

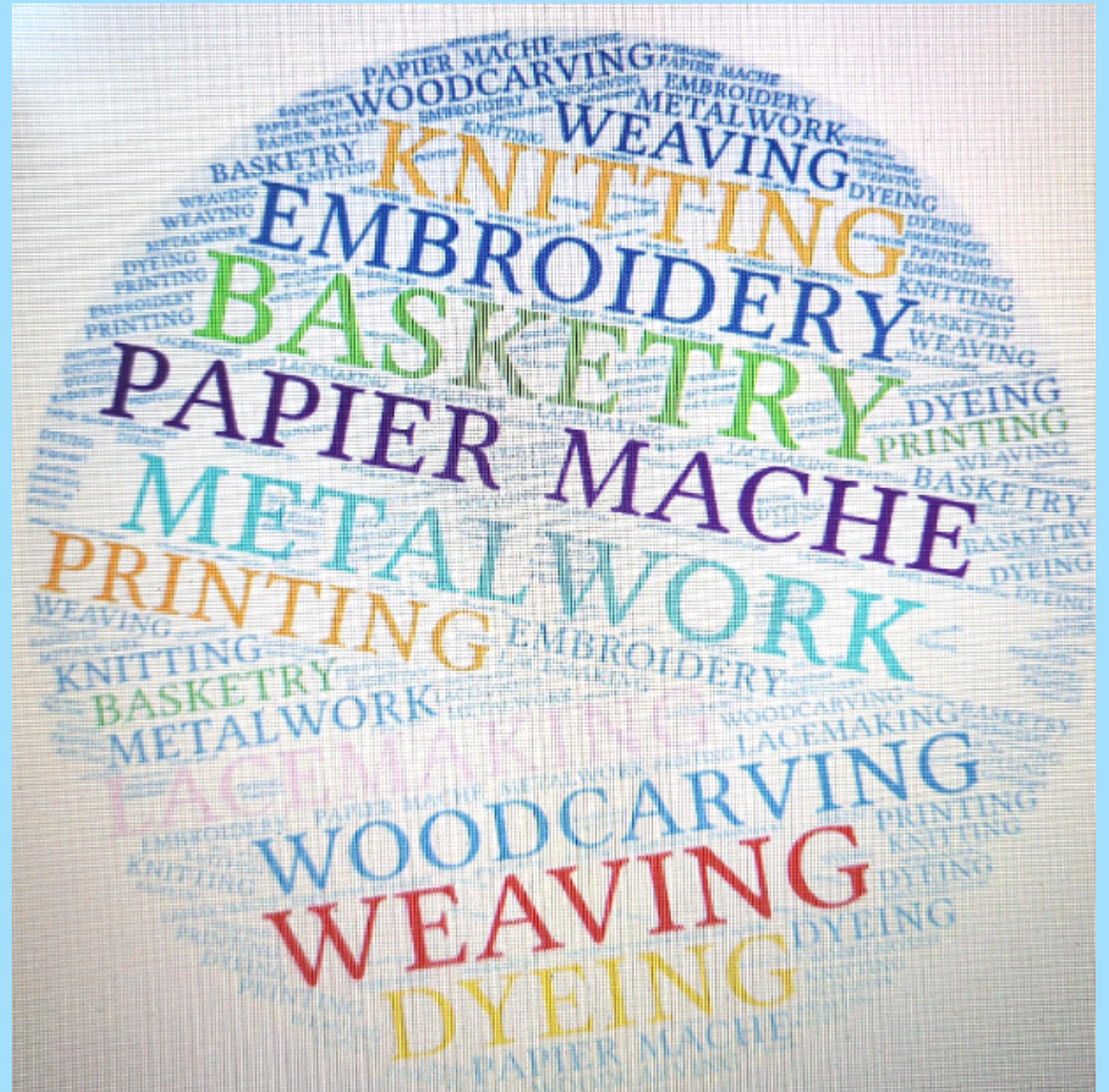
Käsityö on:

- taktiilia eli kosketukseen perustuvaa
- fyysistä
- toisteista
- moniaistista
- materiaalipohjaista
- kollektiiviset juuret esimerkiksi maanviljelyssä

Esimerkkejä hyvistä ja käyttökelpoisista tekniikoista senioreiden postitaidetyöpajoissa:

- metallityö: metallilanka, kohokuviot pehmeissä metalleissa, kuten alumiinilevyissä
- sekatekniikat
- paperimassa
- puukaiverrus
- korityöt
- kudonta
- kirjonta
- punonta, makramee
- neulonta
- leimasinpaino
- värjäys, kasvivärjäys
- keramiikka

Leimasimista ja kaiverruksesta on tullut erityinen postitaidemuoto, taiteilijan leima “artistamp”.

Termi tulee sanoista "taiteilija / artist" ja "postimerkki / stamp" ja viittaa postimerkkiä muistuttavaan kuvioon jota käytetään kuvaamaan tai muistuttamaan mitä tahansa tekijän valitsemaa aihetta. Leimasimet ovat koristemerkkejä siinä mielessä, että ne eivät kelpaa postimerkiksi, mutta ne eroavat väärennetyistä laittomista postimerkeistä siinä, että tyypillisesti niiden luojalla ei ole aikomusta huijata postiviranomaisia tai postimerkkien kerääjiä.

Myös verkossa voi toteuttaa käsityöpajoja, ja tämän moduulin lopussa esitellään esimerkki kirjontatyöpajasta, jonka tekstiilitaiteilija Leena Illukka järjesti yhteistyössä Suomen Käsityön museon kanssa.

Postitaiteen ohjaajan rooliin sopeutuminen

Ohjaajan rooliin sopeutuminen voi olla pelottavaa jos olet kouluttaja jolla ei ole aiempaa kokemusta käsistöistä tai kädentaitoja. Voi helpottaa kun muistat, että työn mittakaava on pieni ja vaatii vain rajoitetun tilan. Työ sisältää yleensä tuttuja materiaaleja ja arjen tekniikoita. Voit keskittyä käsityön hyvinvointivaikutuksiin teknisen taituruuden sijaan. Käsityö on monille senioreille tuttua ja se sopii myös heikkonäköisille ja näkövammaisille. Käsityön tekniikoiden ei tarvitse olla keskiössä, vaan moniaistiset materiaalit, luonnonmateriaalien kerääminen tai vain pitkien valmistusprosessien muistelu voivat luoda tekemisen tunnelmaa.

Mieti näitä ennen työpajaa:

1. Lähestymistapa. Kunnioita taitoja ja materiaaleja yleensä; luonnon lahjoittamia aarteita ja perittyjä taitoja, olkoonpa ne kuinka pieniä tai tuottamattomia tällä hetkellä.
2. Kokemukset. Valittavanasi on erilaisia hajuja, pintaa, lämpötiloja, painoja, värejä.
3. Palaa ajassa taaksepäin muistelemaan ja löytämään uudelleen arvokkaita inhimillisiä toimintoja, jotka herättävät myönteisiä tunteita. Ei pidetä kiirettä; prosessit voivat olla pitkiä.
4. Oman ikääntymisen ja kasvun miettiminen. Anna yhteisen työn hetkien vaikuttaa myös sinuun ja aisteihisi. Nauti!

Modus ry:n kouluttajat Behnaz Fazelian ja Anni Jokinen kokemuksellisessa työpajassa Thessalonikissa 2022.

Postitaide -työpaja askel askeleelta

Inspiraatio moniaistitseen yöpajan valintaan tuli Suomen Autismisäätiön aistihuoneeseen tutustumisesta. Luonnon inspiroima aistihuone on suunniteltu autismikirjon omaavien asiakkaiden päivätoimintaa varten. Kotkan aistihuone on vaikuttanut kävijöihin hämmästyttävän rauhoittavasti. Huone on osittain käyttäjiensä suunnittelema ja valmistettu yhteistyössä sosiaalityöntekijä Kati Kervisen kanssa.

MONIAISTINEN KORTTITYÖPAJA

AIKA 90 minuuttia, kahdella 10 minuutin tauolla

OSALLISTUJIEN MÄÄRÄ 5 per ohjaaja.

YMPÄRISTÖ ilmava, lämmin, hyvin valaistu, helposti saavutettavissa oleva, sotkua ja maalia kestävä, juoksevan veden käyttömahdollisuus. Jos työpaja on ulkona, osallistujille on järjestettävä esteetön /helppo kulku alueelle, istumamahdollisuus sekä taukoja joiden aikana levätä ja seurata toisten työskentelyä.

TEOKSET: Postitaide voi sisältää kirjekuoressa tai ilman kirjekuorta lähetettyjä teoksia, kuten Riitta Ikosella. Kirjekuori voi olla taideteos. Kirjekuoressa lähetettävä lähetys voi olla valmis 2- tai 3-ulotteinen kortti tai työkalu/materiaali vastaanottajan käyttöön. Keskeneräiset käsityöt voidaan lähettää postitse, ja vastaanottaja voi muokata niitä edelleen. Verkkotyöpajoja voidaan järjestää postitse lähetetyillä materiaaleilla.

TARVIKKEET: luonnonmateriaaleja, jotka on kerätty tutuista paikoista tai poimittu metsästä. Kukkia ja lehtiä kotipihasista, oksia ja neulasia järvenrannan männyistä jne. Kaksipuolinen teippi, läpinäkyvä teippi, liima, puiset lastat värien sekoittamiseen tai liiman levittämiseen, maali, paperi, pahvi, nahan tai kankaan tilkut, puunpalat, metalli. Kirjekuoret.

TYÖKALUT: sakset, paperileikkuri, rei'itin, itse tehdyt työkalut.

Voit käyttää kotitaloustyökaluja materiaalien valmisteluun, kuten rei'ittäjiä valmistaaksesi konfettia puoliksi kuivuneista lehdistä tai kukkien terälehdistä.

MUUT MATERIAALIT

- tekstiilit: puuvilla, pellava, silkki, villa
- puu
- lasi, läpinäkyvät muovilevyt
- savi (keraaminen), muovailusavi
- metalli; pehmeät metallilevyt, foliot jne
- romut ja jätemateriaali; lanka, kangas, puu jne
- luonnonmateriaalit
- ulkoa kerätyt materiaalit
- kierrätys ja uudelleenkäyttö

Luonnonmateriaaleista valmistetut siveltimet; höyhenet, tikut jne.

Kirjekuori, johon on painettu itse poimittu saniainen

Puolikuivista puiden lehdistä valmistettu konfetti

- Materiaalien hankkiminen: Kerää, käsittele ja tunne käyttämäsi materiaalit.
- Tutki teemaa ja suunnitelmia etukäteen; ota tarvittavat työkalut lähelle.
- Kortin valmistus erilaisilla tekniikoilla ja työkaluilla.
- Viimeistele työ leikkaamalla reunat tarvittaessa paperileikkurilla.
- Kirjekuoren teko tarvittaessa
- Kokemuksen pohtiminen: käsityö hyvinvoinnin ja sosiaalisen kohtaamisen välineenä
- Luomusten jakaminen muiden osallistujien kanssa tai sosiaalisessa mediassa.
- Mahdollisesti kortin lähettäminen vastaanottajalle

Leena Möller, Sirpa Mörsky ja Liisa Pikkujämsä, kolme suomalaista osallistujaa käsityö- ja postitaidetyöpajassa Thessalonikissa, Kreikassa.

ESIMERKKI VERKKO- TYÖPAJASTA

(<https://drive.google.com/drive/folders/1eUTymBJ-uBiS6UfNGSGCQuoF447FVS31?usp=sharing>)

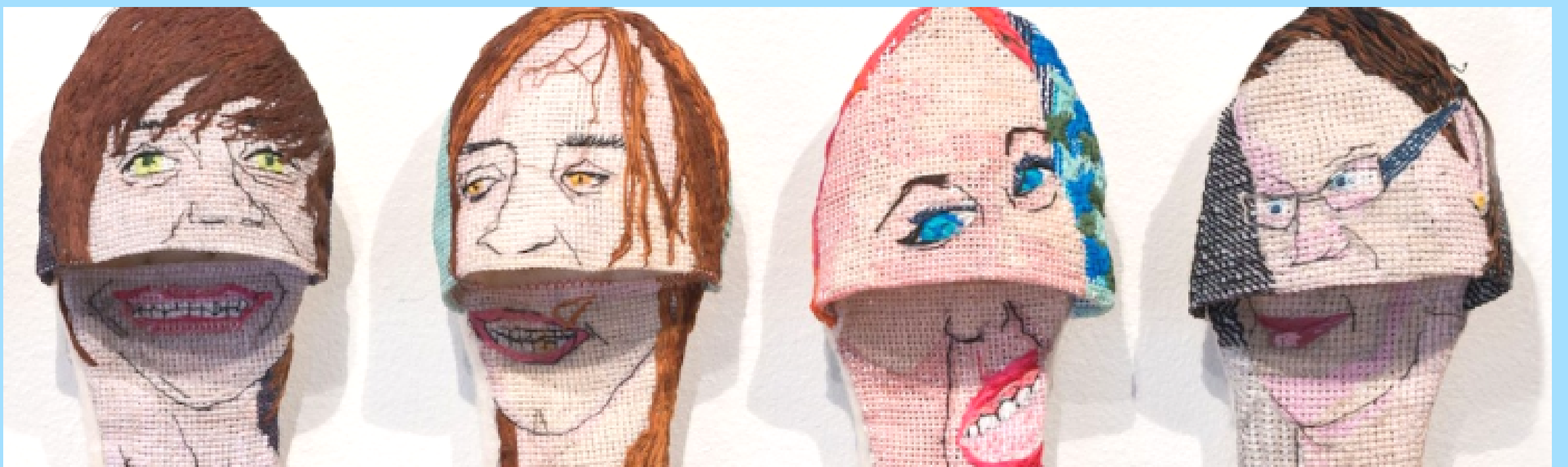

Vaikka valtaosa postitaitteen toiminnoista lähityöpajoissa ja teokset välitetään kirjepostissa, niin nykypäivän sähköisen viestinnän muodot muuttavat kenttää. Internetistä löytyy paljon käsityöpajoja. Käsitöitä esitellään laajasti verkossa sosiaalisen median kautta.

Suomen Käsityö museo järjesti verkkokirjontatyöpajan tekstiilitaiteilija Leena Illukan kanssa. Museo lähetti kaikille osallistujille tarvikepakkauksen kaksi viikkoa ennen Zoom-kokousta.

Se sisälsi kaikki materiaalit ja työkalut; vain sakset eivät olleet mukana.

Taiteilija selitti etukäteen lähetetyssä johdannossa, että taideteoksesta tulee muotokuva tai karikatyyri, joka on kirjailtu kuitukangastossuihin. Tarkemmat ohjeet kirjontatöihin lähetettiin pdf-liitteenä sähköpostiin. Hän lähetti myös kuvia aiemmista töistään kirjontaprosessin eri vaiheista.

IKirjekuoren/tarvikesarjan sisältö: värikynät luonnoksen piirtämiseen, kirjontaneulat, lajitelma kirjontalankoja, kuitukangastossut.

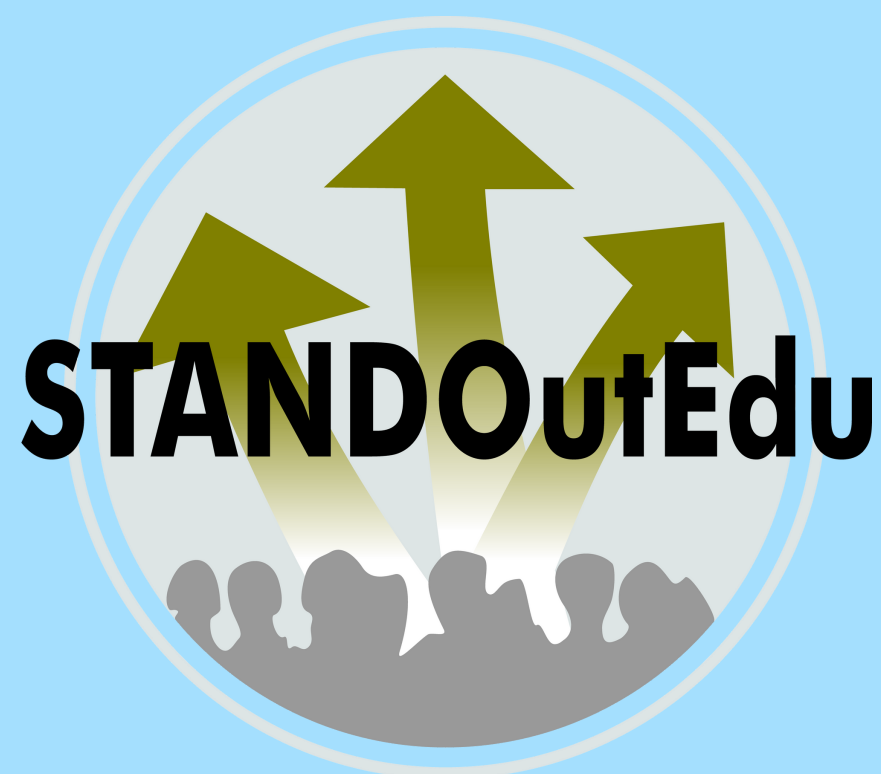

Kahden tunnin työpajan jälkeen osallistujat jakoivat kuvia töistään Padlet-verkkoalustalla.

**TOIVOTTAVASTI
POSTITAIDE
TUOTTI
SINULLEKIN
ILOA!!!**

HANKEPARTNERIT

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

